

CVBB

STAND VAN ZAKEN VOORLICHTING EN BEGELEIDING DUURZAME BEMESTING IN VLAANDEREN

In 2012 ging de werking van het CVBB van start. Op plaatsen met rode MAP-meetpunten werd het terrein vooraf verkend. Daarna werden voorjaarsvergaderingen georganiseerd voor de telers, gevolgd door de opstart van de waterkwaliteitsgroepen. Ook de referentiepercelen werden vastgelegd in het voorjaar en naar de zomer toe liepen de eerste aanvragen voor individuele bedrijfsbegeleiding binnen. Hieronder volgt de stand van zaken van de werking in Vlaanderen, ruim negen maanden na de opstart.

Werking CVBB in Oost-Vlaanderen

Het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) in Destelbergen, het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteelt (PCG) en het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Aardappelteelt (PCA) in Kruishoutem zijn de drie praktijkcentra die betrokken zijn bij de dagelijkse werking en uitvoering van het CVBB Oost-Vlaanderen.

Begin dit jaar startte de terreinverkenning rond ieder rood MAP-meetpunt (= een meetpunt dat minstens één overschrijding van de norm van 50 mg nitraat per liter gehad heeft in het voorgaande winterjaar juli-juni). Sindsdien worden alle rode MAP-meetpunten in Oost-Vlaanderen minstens maandelijks bemonsterd om zo een zicht te krijgen op de oorzaken van de overschrijdingen.

Indien een overschrijding zich voordoet aan het MAP-meetpunt moet hier snel op gereageerd worden. Waterlopen zijn natuurlijke, dynamische systemen. Na korte tijd kunnen de sporen van de overschrijding al verdwenen zijn en is het moeilijk om dan nog de oorzaak te achterhalen. Daarom worden rode MAP-meetpunten die geregeld pieken in nitraatconcentratie frequenter opgevolgd in de te verwachten periode van de piek, bv. bij regen na een lange droogteperiode.

Meetpunten met een relatief groot risico op een overschrijding (dit zijn nog geen rode MAP-meetpunten) worden ook onder de loep genomen. In het voorjaar werden een paar

dergelijke punten eenmalig bemonsterd en in het najaar worden er nog enkele gepland. Zo wordt vermeden dat al te veel groene MAP-meetpunten rood kleuren.

Dit benadrukt het belang van oplettendheid rond alle MAP-meetpunten. Een eenmalige overschrijding is snel gebeurd, zelfs bij MAP-meetpunten die al jaren goed zijn, en de telers hebben het niet allemaal zelf in de hand. Alle stikstofstromen van de bedrijven en van de percelen naar het oppervlaktewater die kunnen worden vermeden, moeten ook worden vermeden!

De meetpunten die het CVBB binnen Oost-Vlaanderen opvolgt zijn weergegeven op de kaart.

Waterkwaliteitsgroepen in Oost-Vlaanderen

In maart vonden op vijf locaties in Oost-Vlaanderen infosessies plaats om de werking van het CVBB toe te lichten. Sommige telers beslisten toen al om deel te nemen aan de waterkwaliteitsgroepen die van start gingen in het late voorjaar. Naast de telers die reeds interesse toonden, werden alle telers uit het afstroomgebied van het betreffende MAP-meetpunt per brief uitgenodigd of werden lokale grondgebruikers op het terrein aangesproken. Echter, de opkomst was telkens gering.

De waterkwaliteitsgroepen bestaan uit telers die betrokken zijn bij het MAP-meetpunt, medewerkers van het CVBB en mensen van de beroepsorganisaties. We mikken vooral op

Figuur - 33 MAP-meetpunten opgevolgd door CVBB Oost-Vlaanderen

telers met percelen langs de beek stroomopwaarts van het meetpunt. Dit zijn de mensen die het meest kunnen bijdragen tot het verbeteren van het MAP-meetpunt. Op de waterkwaliteitsgroepen worden de resultaten en bevindingen van de bemonstering van de beken door het CVBB meege-deeld.

Veertien waterkwaliteitsgroepen met in totaal 24 betrokken MAP-meetpunten zijn reeds opgericht in Oost-Vlaanderen. In de zoektocht naar de oorzaken van en de oplossingen voor de overschrijdingen is de inbreng van de telers telkens zeer belangrijk geweest. Zo kregen we een beter beeld van de ligging van gedraineerde percelen, de droogstand van bepaalde beken, de invloed van huishoudelijk water, de effectieve stroomrichting van het water, andere stikstofstromen naar de beek...

De inbreng van de sector maakte het mogelijk dat we momenteel op verschillende plaatsen al een zicht hebben op de mogelijke oorzaken van de overschrijding. Verdere maandelijkse bemonsteringen moeten de vermoedens en inzichten op die plaatsen bevestigen.

▲ De waterkwaliteitsgroepen bestaan o.a. uit telers die betrokken zijn bij het MAP-meetpunt. Er wordt vooral gemikt op telers met percelen langs de beek stroomopwaarts van het meetpunt.

Evolutie van het aantal rode MAP-meetpunten

Het aantal rode MAP-meetpunten in Oost-Vlaanderen is het afgelopen winterjaar gelijk gebleven ten opzichte van het winterjaar ervoor. Dit zijn er 24. Er zijn evenveel MAP-meetpunten groen geworden als dat er MAP-meetpunten rood geworden zijn.

Bij vele MAP-meetpunten is de verontreiniging nog diffuus en kent ze meerdere oorzaken. Wat meermaals voorkomt, en dan vooral in het zuiden van de provincie, is de beïnvloeding van het oppervlaktewater door nitraatrijk grondwater (bronnen).

Daarnaast is er de invloed van drainagewater op de nitraat-concentratie in het oppervlaktewater, een fenomeen dat vooral opvalt bij MAP-meetpunten die dicht bij de oorsprong van de waterloop zijn gelegen. Telers moeten niet alleen streven naar een goed nitraatresidu in de controleperiode 1 oktober - 15 november maar ook naar een goed MAP-meetpunt het jaar rond. Percelen die goed scoren op vlak van reststikstof scoren vaak een stuk slechter op vlak van nitraatuitspoeling naar het oppervlakte- en grondwater.

De vooruitzichten

De volgende ronde waterkwaliteitsgroepen zal doorgaan in het najaar. Dan is het de bedoeling concrete oplossingen te zoeken om het aantal overschrijdingen in de toekomst te reduceren. We zullen opnieuw een oproep doen aan iedereen uit het afstroomgebied om hieraan deel te nemen, want dat zijn de mensen die kunnen bijdragen tot een beter MAP-meetpunt.

Verder wordt op alle praktijkcentra steeds meer aandacht besteed aan onderzoek en voorlichting rond bemesting. In het kader van ADLO-demoprojecten worden demonstratiedagen georganiseerd. Deze projecten reiken technieken en methoden aan om op een optimale manier te bemesten.

Verplichte individuele bedrijfsbegeleiding en subsidie

Vanaf 2013 geldt een bemestingsverbod op groente- en sierteeltpercelen tenzij de teler zich laat adviseren door een erkend labo of praktijkcentrum. Het zal verplicht zijn op elk sierteelt- en groenteperceel een bodemanalyse met gekoppeld bemestingsadvies uit te laten voeren. Er zal in de toekomst dus meer ingezet worden op bedrijfsbegeleiding voor bemesting.

Telers kunnen hierbij beroep doen op individuele bedrijfsbegeleiding door het CVBB. Een gespecialiseerd bemestingsadviseur komt langs op uw bedrijf. Hij bekijkt de situatie ter plaatse op perceelsniveau en geeft aangepast advies. Dit is onder meer gebaseerd op de bemestingshistoriek en verwachte mineralisatie. De begeleiding kan ingevuld worden met één of meerdere bedrijfsbezoeken (minimaal één bezoek van één uur), relevante staalnames, analyses en adviezen. Ook glastuinbouwbedrijven en bedrijven met hydrocultuur kunnen beroep doen op deze individuele bedrijfsbegeleiding.

Afhankelijk van de bedrijfssituatie heeft u als teler per jaar recht op een tussenkomst van maximaal € 300 subsidies vanuit het CVBB (= richtprijs 2012). U betaalt dan 50 euro + 6% BTW op het totaalbedrag. De staalnames die gebeuren binnen dit pakket mogen in geen geval wettelijk verplichte staalnames op percelen zijn. Voor de sierteelt voert PCS deze taak provincie-overschrijdend uit in samenspraak met CVBB. Momenteel begeleidt PCS vanuit het CVBB 7 sierteelt-bedrijven in Vlaanderen.

Referentiepercelen in Vlaanderen

In 2012 liggen 58 referentiepercelen voor de sierteelt aan, verspreid over 19 sierteeltbedrijven, in Vlaanderen. Het betreft knolbegonia, chrysanten vollegrond, sierheesters, laanbomen en bos- en haagplantsoen. De referentiepercelen werden aangelegd om de invloed van teelt, teelttechniek en klimaat op de reststikstof in de controleperiode 1 oktober - 15 november te achterhalen. De bemesting op de referentiepercelen gebeurt door de teler aan de hand van een voorjaarsstaal. In de controleperiode 1 oktober-15 november wordt op 3 tijdstippen een profielanalyse voor reststikstof uitgevoerd. Op die manier wordt duidelijk of de norm voor reststikstof in de controleperiode haalbaar is voor bepaalde teelten onder bepaalde klimaatomstandigheden.

Meer info:

Kris Dhaese, PCS, kristiaan.dhaese@pcsierteelt.be
tel. 09 353 94 90

Micheline Verhaeghe, PCG,
mv@proefcentrum-kruishoutem.be
tel. 09 381 86 83

Meer info over de oprichting en de taken van het Coördinatiecentrum voorlichting en begeleiding duurzame bemesting (CVBB) vindt u in Sierteelt&Groenvoorziening nummer 3 (15 februari 2012) , pagina 27.